

בית משפט השלום בבאר שבע

ת"א 30678-01-22 מוניטין נ' ועד מקומי שובה

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת אורית ליפשיץ**תובעים** אריה מוניטין
ע"י עו"ד אהוד גבאי

נגד

נתבעים ועד מקומי שובה
ע"י עו"ד גיא אבני

חקיקה שאוזכרה:

פקודת האגודות השיתופיות: סע' 6ב (א) (3), (1)52

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984: סע' 51

תקנות האגודות השיתופיות (חברות), תשל"ג-1973: סע' 6

חוק הבוררות, תשכ"ח-1968

מיני-רציו:

* ביהמ"ש הורה על מחיקת התביעה מחמת חוסר סמכות עניינית. ביטול החלטת הוועד והאסיפה הכללית וחיוב הנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה, לא ניתן לכימות כספי ומשל כך, נעדר בימ"ש השלום לדון בתובענה במתכונתה הנוכחי.

* בתי-משפט – סמכות – עניינית

* אגודות שיתופיות – רשם האגודות השיתופיות – סמכותו

בקשה מטעם הנתבעת לסילוק התובענה על הסף, אשר הוגשה כחלק מכתב ההגנה, וזאת בשל חוסר סמכותו העניינית של בית המשפט ליתן צווי עשה כנגד הנתבעת ובשל אי מיצוי הליכים.

בית המשפט קבע כלהלן:

סמכותו העניינית של בית המשפט השלום הינה בהתאם להוראות חוק בתי המשפט וככל שעסקינן בסעד שאינו מצוי ברשימה המפורטת בחוק, הרי שהסמכות העניינית הינה לבית המשפט המחוזי מכוח סמכותו השירותית.

ביטול החלטת הוועד והחלטת האסיפה הכללית של הנתבעת, וחייב הנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה השיתופית של הנתבעת, אינו עונה להגדרה של "תביעות בדבר חזקה ושימוש" ואף לא ניתן להעריך את שווי הנשוא במקרה דנן שכן עניין החברות באגודה, לא ניתן לכימות כספי.

אכן, בית משפט השלום קונה סמכות עניינית אף בסעדים הצהרתיים וצווי עשה ככל ששווי הנשוא אינו עולה על 2,500,000 ₪. דא עקא כי במקרה דנן, ביטול החלטת הוועד והאסיפה הכללית וחייב הנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה, לא ניתן לכימות כספי ומשל כך, נעדר בית משפט השלום לדון בתובענה במתכונתה הנוכחית.

נוכח האמור, תובענה זו אינה מצויה בסמכותו של בית המשפט השלום ויש להורות על מחיקתה מחמת חוסר סמכות עניינית.

פסק דין

מבוא

1. לפני בקשה מטעם הנתבעת לסילוק התובענה על הסף, אשר הוגשה כחלק מכתב ההגנה, וזאת בשל חוסר סמכותו העניינית של בית המשפט ליתן צווי עשה כנגד הנתבעת ובשל אי מצוי הליכים.

מיהות הצדדים

2. התובע הינו יליד המושב שובה, מועצה אזורית בשדות נגב, ויורש של משק 74 המצוי במושב מכוח צו ירושת אימו, אשר צורף לתיק ואילו הנתבעת הינה אגודה שיתופית המושב שובה בה מצוי משק התובע.

רקע

3. עסקינן בתובענה לצו עשה אשר הוגשה בדרך של המרצת פתיחה לפיה מתבקש בית המשפט ליתן צו עשה המורה לאגודה השיתופית שובה, לקבל את התובע כחבר באגודה השיתופית שובה, מכוח בקשתו אליה ולאור זכויותיו במשק 74 במועצה האזורית שובה בשדות נגב, אשר הועברו אליו בירושה מאימו המנוחה.

4. לטענת התובע יש לו את הזכות להיות חבר באגודה השיתופית מכוח זכותו במשק 74 במושב שובה. לטענתו הוא כבן ממשיך מבקש להמשיך ולטפח את המשק, החקלאות והשטח של הוריו, לפיכך הוא פנה לנתבעת על מנת שתקבלו כחבר באגודה, והיא בישיבת הנהלה של הוועד, מיום ה- 23/8/21 שלא בנוכחותו, סירבה לבקשתו ללא נימוק שניתן בפניו. לטענתו, אף אסיפה כללית שהתקיימה ב- 10/21, שלא בנוכחותו, דחתה אף היא את בקשתו.

טיעוני הצדדים בבקשה לסילוק התביעה על הסף

5. לטענת הנתבעת, בכתב הגנתה, דין התובענה להידחות על הסף, היות ואין זה מסמכותו של בית משפט זה ליתן צו עשה בעניינים הקשורים לאגודה זו. לטענת המבקשת, התובע לא פנה אל רשם האגודות השיתופיות, ולא מיצה ההליכים מולו בטרם הגיש תביעתו זו.
6. עוד לטענת הנתבעת התובע שגה כי חשב שעסקינן בוועד מקומי, ולמעשה מדובר באגודה שיתופית על כלל החוקים והתקנות החלים לגביה. לטענתה, התובע שוגה, היות והוא מנסה לטעון ולהסתמך על סעיף בחוק האגודות השיתופיות המדבר על "העברת זכות במקרקעין", כשאין המדובר בענייננו על העברת זכויות במקרקעין, שלגביה אין לאגודה סמכות, אלא בקבלת חבר אגודה לאגודה כחבר, והסמכות הבלעדית לדון בכך היא לוועד האגודה ולאסיפה הכללית של האגודה והכול בהתאם לתקנון האגודה ול**לפקודת האגודות השיתופיות**.
7. הנתבעת בכתב הגנתה טענה כי על פי הוראות התקנון זכאי מי שבקשתו להתקבל כחבר באגודה נדחתה ע"י ועד ההנהלה, לערער בפני האסיפה הכללית של חברים, שם תערך הצבעה חשאית. כמו כן טענה הנתבעת כי בית המשפט השלום נעדר סמכות עניינית לדון בתובענה בשים לב כי התובע לא מיצה את ההליכים ולא פנה לרשם האגודות השיתופיות, אשר לו נתונה הסמכות העניינית לדון בבקשה.
8. הנתבעת טוענת כי היא לא מנעה ולא יכולה למנוע מהתובע לקבל את הזכויות במקרקעין אולם היא בהחלט יכולה להחליט על קבלתו או אי קבלתו להיות חבר אגודה באגודה השיתופית, והכול בהתאם לתקנון האגודה ול**לפקודת האגודות השיתופיות**. לטענת הנתבעת, לפיכך, יש לסלק את התובענה במתכונתה הנוכחי על הסף.
9. מאידך, לטענת התובע, הוריו השקיעו חייהם במושב ובשטח מזה שנים, הוא היורש מכוח הצוואה, הוא בן ממשיך, וכן לטענתו חברותו כלל לא מצריכה את אישור הוועדה. לטענתו, לרשם החברות ולבית המשפט סמכות מקבילה לדון בתובענה.
10. התובע מפנה להחלטת כבוד השופט אזולאי בה"פ 4147/00 [פורסם בנבו] אשר בה נקבע כלהלן: **"סמכות הרשם לפי סעיף 6 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות) תשל"ג 1973 הינה סמכות מינהלית או מעין שיפוטית המסמיכה את הרשם לדון בתיקון פנקס החברים ואין מדובר בבוררות חובה המקנה לרשם סמכות ייחודית לדון בעניין."**
11. כמו כן מפנה הוא לת"א 8690-10-10 בו נקבע כלהלן: **"...השאלה האם לבית משפט זה סמכות מקבילה לזו של הרשם או שמא הסמכות של הרשם בעניין זה היא סמכות ייחודית, טרם הוכרעה ובפסיקת בתי המשפט ניתן לראות עמדות שונות..."**
12. לטענתו, בהתאם לקבוע בסעיף **ב6 (א) (3) לפקודת האגודות השיתופיות**, העברת זכות במקרקעין בירושה בישוב קהילתי אינה טעונה את אישורה של ועדת הקבלה כך שהתובע

צריך להתקבל אוטומטית כחבר מושב ללא ועדת קבלה. לטענתו, הנתבעת מנסה להטעות ולהפריד בין הדברים, שעה שבפועל, ללא קבלתו כחבר מושב אינו יכול להעביר זכויותיו במקרקעין. לטענתו הוא אינו יכול לרשום על שמו את זכויותיו במשק אותו קיבל בירושה מהוריו בהתאם לצו ירושה, ללא קבלתו כחבר מושב.

סמכות עניינית של בית המשפט השלום

13. סעיף 51 לחוק בתי המשפט קובע בין היתר כלהלן:

"...הסמכות

51. (א) בית משפט שלום ידון באלה:

.....

(2) תביעות אזרחיות – למעט תביעות הנוגעות למקרקעין – כשסכום התביעה או שווי הנושא אינו עולה על 2,500,000 שקלים חדשים ביום הגשת התובענה, והוא אף אם עלה הסכום או השווי לאחר מכן מחמת שערור, הצמדה, ריבית, הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין;

(3) תביעות בדבר חזקה או שימוש במקרקעין או בדבר חלוקתם או חלוקת השימוש בהם, לרבות תביעות הכרוכות בהן שענינן חזקה או שימוש במיטלטלין, יהיה שוויו של נושא התביעה אשר יהיה; אך בית משפט שלום לא ידון בתביעות בדבר חכירה לדורות ובתביעות אחרות הנוגעות למקרקעין;..."

סמכותו של בית המשפט המחוזי הינה שיורית ושואבת מתוך הסעדים שאינם בסמכות בית משפט השלום.

14. לאחר שעיינתי בכתבי טענות הצדדים ובשים לב כי הסעד המבוקש הינו צו המורה לנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה השיתופית ולמעשה להורות על ביטול החלטת הנהלת הוועד של הנתבעת, מיום ה- 23/8/21 ואף את החלטת האסיפה הכללית של הנתבעת שהתקיימה ב- 10/21, סבורה אני כי בית משפט שבכותרת נעדר סמכות עניינית לדון בתובענה במתכונתה הנוכחי.

15. אין המדובר בתביעה אזרחית, כשסכום התביעה או שווי הנושא אינו עולה על 2,500,000 שקלים, ואין המדובר תביעות בדבר חזקה או שימוש במקרקעין או בדבר חלוקתם או חלוקת השימוש בהם.

16. סמכותו העניינית של בית המשפט השלום הינה בהתאם להוראות חוק בתי המשפט וככל שעסקנין בסעד שאינו מצוי ברשימה המפורטת בחוק, הרי שהסמכות העניינית הינה לבית המשפט המחוזי מכוח סמכותו השיורית.

17. סבורתי כי ביטול החלטת הוועד הנתבעת והחלטת האסיפה הכללית של הנתבעת, וחיוב הנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה השיתופית של הנתבעת, אינו עונה להגדרה של "

תביעות בדבר חזקה ושימוש ואף לא ניתן להעריך את שווי הנשוא במקרה דנן שכן ענין החברות באגודה, לא ניתן לכימות כספי.

18. אכן בית משפט השלום קונה סמכות עניינית אף בסעדים הצהרתיים וצווי עשה ככל ששווי הנשוא אינו עולה על 2,500,000 ₪. דא עקא כי במקרה דנן, ביטול החלטת הועד והאסיפה הכללית וחייב הנתבעת לקבל את התובע כחבר באגודה, לא ניתן לעניות דעתי, לכימות כספי ומשל כך, נעדר בית המשפט השלום לדון בתובענה במתכונתה הנוכחי.

19. נוכח כל האמור לעיל אני קובעת כי תובענה זו אינה מצויה בסמכותו של בית המשפט השלום ואני מורה על מחיקתה.

אי מיצוי הליכים

20. למעלה מן הצורך אוסיף, שטוב יעשה התובע אם ימצה תחילה את טענותיו מול רשם האגודות השיתופיות, ואם לא, יוכל הוא לפנות אל בית המשפט המוסמך, כל זאת מהטעמים שיפורטו להלן:

21. תקנה 6 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות) תשל"ג- 1973 קובעת כלהלן:

".... תיקון פנקס חברים

6. (א) רשאי הרשם לצוות על אגודה לתקן את פנקס החברים שלה לגבי אדם פלוני אם הוא חבר כדין באגודה או שאינו חבר בה או.... הרשם יפעל על פי תקנה זו בין מיזמתו ובין על פי בקשת אדם כאמור, ועד האגודה, או אגודה אחרת החברה באגודה או שהאגודה חברה בה...."

22. צא ולמד כי לרשם האגודות השיתופיות נתונה הסמכות לתקן את פנקס החברים ולהורות על תיקונו הן בדרך של הוספה והן בדרך של גריעה.

23. במסגרת ת.א. (מחוזי ב"ש) 42170-06-11 עזבון המנוח אדולפו רובינסקי ז"ל נ' קיבוץ גל און, אגודה שיתופית, [פורסם בנבו] נפסק ע"י כבוד השופט שפסר, כי לרשם האגודות השיתופיות לא מוקנית סמכות ייחודית בסוגיה של הכרה בחברות באגודה שיתופית ודומה, כי סמכותו של בית המשפט לא נשללה במסגרתה. מנגד נקבע שם כי משלא נמצאה שלילת סמכות בית המשפט, אין לומר כי עסקינן במצב של העדר סמכות עניינית כשלעצמה:

"יחד עם זאת, אין להתעלם מכך שקביעת חברותו של אדם באגודה או שלילתה הינה נושא בעל ייחודיות מקצועית, אשר לא בכדי הובאה לפתחו של זה אשר לו הידע והמומחיות לחקור, לדון ולהכריע בעניין, כמו גם בעניינים נוספים הנוגעים למנגנונים

השונים המתקיימים באגודות השיתופיות. בהתקיים אם כן טריבונל מקצועי המוסמך להכריע בעניין, ואשר נתונים בידי כלים שונים ויעילים לשם הכרעה, חלה על דורש ההכרעה חובת מיצוי הליכים בפני אותו טריבונל, במיוחד שעה שדלתות בית המשפט אינן נסגרות בפניו כפועל יוצא מכך, זאת לאור קיומה של זכות הערעור על החלטת הרשם בפני בית המשפט לעניינים מנהליים, המבטיחה פיקוח שיפוטי."

ראו גם: ת.א. (מחוזי מרכז) 8251-01-16 דהן ואח' נ' משמר אילון מושב עובדים להתיישבות שיתופית בע"מ ואח' (פורסם בנבו, 13.3.2016).

24. דהיינו, וכאמור לעיל, דרך המלך והפורום המקצועי המתאים, לדון ולהכריע בסוגיית הליכי קבלת המשיב כחבר באגודה, על תנאיה וכלליה, הוא רשם האגודות השיתופיות, לאור היותו טריבונל מקצועי המוסמך להכריע בעניין ובשים לב לאופי טענות המשיב.

25. בענייננו, המשיב טוען כי נהגו בו בשרירותיות, כי הפלו אותו לרעה ביחס לחברים אחרים, הציג דוגמאות לחברים באגודה אשר הינם פושטי רגל בעצמם, ולייחוסם המשפחתי, וטען כי ההחלטות בענייננו כלל לא היו מנומקות. בנסיבות אלו ועקב החשש כי ההחלטות בענייננו לא ניתנו בדין, סבורה אני כי משום כך עליו למצות ההליכים כנדרש מול הרשם תחילה.

26. קביעות בית המשפט העליון בפסק הדין שניתן במסגרת רע"א 959/20 נהריה – כפר שיתופי להתיישבות חקלאית נ' דפנה פרידמן [פורסם בנבו] יפה לענייננו: באותו עניין, נדונה שאלה עקרונית – האם הפסקת חברות של אדם באגודה שיתופית, או אי-קבלתו לחברות בה, היא עניין "פנימי", אשר ניתן לדון בו במסגרת הליך בוררות מכוח סעיף 152(1) לפקודת האגודות השיתופיות, או שמא מדובר בעניין "חוקתי", אשר אין מקום לבררו אלא בערכאה שיפוטית, מאחר ואינו מתאים על פי טיבו להכרעה בבוררות. באותו עניין הביע כב' השופט מינץ את דעתו בנוגע לשאלה "מהו עניין חוקתי והאם סכסוך בנוגע לחברותו של אדם באגודה שיתופית הוא עניין חוקתי", כי לא ניתן לקבוע באופן גורף שסירוב לרשום אדם כחבר באגודה נמנה על אותם עניינים "חוקתיים", שאין להעבירם לבוררות וכי "סיווגו של עניין כ"עניין חוקתי" לצורך הליך בוררות ככלל ובאגודה שיתופית בפרט הוא מורכב".

27. בית המשפט שם הגיע למסקנה, כי קיימת מעין "ברירת מחדל" לפיה סכסוך הנוגע לחברות באגודה שיתופית (בין אם מדובר בסוגיית צירופו של חבר לאגודה ובין אם מדובר בהפסקת חברות בה) הוא עניין פנימי, שיש לדון בו במסגרת הליך בוררות. עם זאת, באפשרותו של צד המבקש לקיים את הדיון בסכסוך בבית המשפט להצביע על כך שאכן מדובר, בנסיבות המייחדות את המקרה הקונקרטי, בעניין חוקתי, בין אם במובנו הרחב ובין אם במובנו הצר, אשר אינו מתאים לידון בבוררות". ובהמשך: "...**רובם המוחלט של הסכסוכים הנוגעים לחברות באגודה אינם עוסקים בעניינים חוקתיים** "במובן הרחב", אשר נכנסים לגדרו של סעיף 3 לחוק הבוררות. ..לצד זאת, ייתכנו

מקרים חריגים בהם סכסוך שכזה ייכנס לגדרו של סעיף 3. כך לדוגמא, סכסוך הנוגע להחלטת אגודה להוציא אדם משורותיה רק בשל מגדרו או דתו." (פסקה 18 לפסק הדין).

28. בפסק דינו של כבוד השופט שפסר מיום ה- 2/22/21, בת.א. 19737/08/21 נורית כספי נגד שעלבים קבוצת פועלי אגודת ישראל להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ, [פורסם בנבו] בעניין בו טענו בני זוג להפלייה בעת אי קבלתם לקיבוץ, לטענתם על רקע גיל, קבע הוא כלהלן:

"...הפורום הנכון לדון ולהכריע בסוגיית הליכי קבלת המשיבים כחברים, הוא רשם האגודות השיתופיות, לאור היותו טריבונול מקצועי המוסמך להכריע בעניין ובשים לב לאופי טענותיהם של המשיבים....".

29. דברים אלו יפים אף למקרה דנן.

30. סבורתני כי במקרה דנן ובשים לב לטענותיו, והיות והתובע ערער על החלטת הוועד ופנה כנדרש לאסיפה הכללית וגם אליה הגיש בקשתו, דה עקא שהחלטה בדבר דחיית בקשתו, לא השתנתה, רצוי לו לתובע למצות את ההליך תחילה מול רשם האגודות השיתופיות או לחילופין בית המשפט המוסמך.

31. סבורתני, כי גם אם כטענת התובע, הסיבה העיקרית לדחיית בקשתו להתקבל כחבר באגודה, התבססה על עובדת היותו פושט רגל, תחילה עליו למצות את הדיון בטענותיו בנוגע לאי תקינות ההליך, כפי שטען בפני בכתבי טענותיו, ועניין זה מסור לרשם האגודות השיתופיות שידון ויבחן את תקינותו בכליו הייחודיים והמקצועיים. יוזכר כי לתובע היו אי אלו טיעונים על דרך קבלת ההחלטות, טען הוא לאפלייה ולחוסר הנמקה ועוד ועוד.

32. ויודגש- היה ויגיע הרשם לכלל מסקנה, כי ההליך לא היה תקין, ממילא הוא יהיה רשאי לחייב את האגודה לתקן פגם זה, לרבות מתן אפשרות למשיב להגיש אולי ערעור נוסף בפני האסיפה הכללית.

33. לפיכך, סבורתני כי דרך המלך שטוב לו לתובע לילך בו היא לפעול ולמצות תחילה את ההליכים מול רשם האגודות השיתופיות.

סוף דבר.

34. לאור מכלול האמור לעיל, הבקשה מתקבלת והתובענה נמחקת מחוסר סמכות עניינית.

35. למעלה מן הצורך אוסיף כי בהתאם להחלטות בתי המשפט בעניינים דומים טוב יעשה התובע אם ימצה את ההליך מול רשם האגודות השיתופיות, בטרם פניה לבית המשפט המוסמך.

36. בנסיבות הענין אני מחייבת את התובע בהוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין בסך כולל של 3,000 ₪ אשר ישולמו בתוך 30 יום ואם לא, הם יישאו ריבית והצמדה מהיום ועד התשלום בפועל.

37. . זכות ערעור כחוק

ניתנה היום, י' סיוון תשפ"ב, 09 יוני 2022, בהעדר הצדדים.

אורית ליפשיץ 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)